

TIKUVCHILIKDA MODELLASHTIRISHNING MAQSADI VA BOSQICHILARI

Hoshimova Dilfuza Sharibboyevna

BUXORO viloyat Vobkent tuman

1-son Kasb hunar maktabi Ishlab chiqarish ta'limi ustasi

+998 91 647 87 07

Annotatsiya: Mazkur maqolada tikuvchilikda modellashtirishning maqsadi va bosqichilari, tikuvchilik tarixi, Jahonda va O'zbekistonda rivojlanishi, modellashtirishning maqsadi, modellashtirishning usullari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Arxeologik, material, gulko'rpa, zarbof to'n, choyshab, jiyak, modellashtirish.

Аннотация: В данной статье представлена информация о цели и этапах лепки в шитье, истории шитья, его развитии в мире и в Узбекистане, цели лепки, методах лепки.

Ключевые слова: Археологический, материал, лоскутное одеяло, лоскутное одеяло, лоскутное одеяло, лепка.

Abstract: This article provides information about the purpose and stages of modeling in sewing, the history of sewing, its development in the world and in Uzbekistan, the purpose of modeling, and methods of modeling.

Key words: Archeological, material, quilt, quilt, quilt, quilt, modelling.

KIRISH

Tikuvchilik — kasb-hunar turi; kiyim-kechak: ko'rpa-to'shak va boshqa buyumlarni tikish kasbi. Tikuvchilik vositalari, material va texnikasi turli davrlarda turli xalqlarning moddiy va madaniy saviyasi, iqlim sharoiti, ehtiyoj va imkoniyatlari, urf-odatlarini zaminida taraqqiy etgan. Arxeologik qazishlar natijasida jahonning turli mamlakatlari hududidan topilgan tikuvchilik vositalari, kiyim-kechak va uy-ro'zg'or buyumlari bu kasbning barcha xalqlarda qadimdan mavjudligi, o'ziga xos taraqqiyot bosqichlarini o'taganligini ko'rsatadi. Tikuvchilik buyumlari dehqonchilik bilan shug'ullanadigan xalqlarda ko'proq o'simlik tolalaridan to'qilgan gazlamalardan, chorvador xalqlarda aksariyat jun gazlama va teridan tikilgan.

XIX asrgacha barcha xalqlarda, jumladan, O'rta Osiyo xalqlarida ham tikuvchilik ishlari qo'lda bajarilgan. Ba'zi sohalarda bu kasb namunalari yuksak san'at darajasiga ko'tarilgan (mas., gulko'rpa, zarbof to'n, choyshab, jiyak va h.k.).

Turli davrlarda tikuvchilikdan mustaqil kasb sifatida etikdo'zlik, mahsido'zlik, po'stindo'zlik, do'ppido'zlik, kashtado'zlik, g ilamchilik va boshqa ko'plab kasb turlari ajralib chiqqan. XIX asr 2-yarmidan Yevropa mamlakatlarida tikuvchilikda maxsus tikuv mashinalari keng qo'llanila boshladi, keyin boshqa hududlarga, shu jumladan, O'zbekistonga ham tarqaldi. Tikuvchilik taraqqiyotining hamma davrlarida bichiqchilik uning ajralmas qismi bo'lgan. O'rta Osiyoda, shu jumladan, O'zbekistonda tikuvchilik hunarmandchilikdan yengil sanoatning yirik tarmog'iga aylandi. Zamonaviy texnika bilan uskunalangan korxonalar tashkil etildi, mahalliy tikuvchi, kosib va boshqa hunarmandlar tikuvchilikning yangi texnikasini o'zlashtirdilar.

ADABIYOTLAR VA METODOLOGIYA

Kiyim insonning ijtimoiy hayotida eng zaruriy ehtiyoji hisoblanadi. Kiyimni modellashtirish tikuvchilik sanoatining eng muhim va murakkab bosqichidir. Modellashtirishning vazifasi keng xalq ommani kiyim -kechakka bo'lgan ehtiyojini qondirishdan iboratdir. Modellashtirish keng assortim entda maqsadga muvofiq qulay zamonaviy kiyimlar yaratishni o'z oldiga vazifa qilib qo'yadi.

Modellashtirishning maqsadi — o'z san'ati, qudrati bilan jamiyatni estetik tarbiyalash, madaniyatni yuqori pog'onalarga ko'tarishdir. Shuningdek, o'z zamonasining turmush tarzi, fan va texnika yutuqlari, milliy urf-odatlar, iqlimi, sharoitini aks ettirishdir. Yangi modellarni ijod etish bilan modalar uyi, ishlab chiqarish korxonalar, yakka buyurtma korxonalar va yakka tartibda ishlaydigan rassom modelerlar, muxandis loyihachilar shug'ullanadilar. Modellashtirish ikki xil yo'nalishda olib boriladi:

1. Ijodiy - istiqbol uchun model.
2. Ishlab chiqish korxonalar uchun model.

Ijodiy model. Rassom modelerlar istiqbol uchun bir qancha modellar to'plamini mavsumiy kiyinish o'rniga qarab, eskizlarni tayyorlaydilar, bu eskizlar to'plami avval modalar uyi kengashida ko'rib tanlanadi va tasdiqlanadi. Modalar uyi kengashining a'zolari:

- a) modalar uyi bosh muhandisi;
- b) bosh loyihachi muhandisi;
- v) bosh muhandis texnologi;

g) xom ashyo bilan ta'minlovchi korxonada vakili;

e) savdo xodimlaridan vakil qatnashadi.

Tasdiqlangan eskizlar bo'yicha modeler, loyihachi, texnolog ishtirokida namuna modellar standart gavdalar uchun tayyorlanadi. Tayyorlangan modellar modalar uyi kengashining yangi hal qiluvchi kengashida tasdiqlanadi va ularni modalar uyining kichik seriyali ishlab chiqarishiga yoki kichik korxonalariga beriladi.

Modalar uyi yoki kichik korxonalarda ishlab chiqarishi kiyimni mehnat taqsimotiga asoslangan bo'lib, 100 dan 300 gacha alioli talabini o'rganish uchun kiyim tayyorlanadi va bu yangi modeldagi kiyimlar modalar uyi qoshidagi "yangilik" nomli do'konda savdoga qo'yib, aholi talabi o'rganiladi. Har bir model uchun savdo xodimi iste'molchilarning taklif mulohazalarini yozib boradi.

Bundan tashqari, tasdiqlangan modellar namunalari modalar uyi qoshidagi teatrlari namoyishi zalida namoyish qilinadi va moda jurnallari orqali fotosur'atlari targ'ib qilinadi. Shuningdek, savdo markazlarida, televizorda modellarning mavsumi namoyish etib targ'ib qilinadi.

NATIJARLAR

Ishlab chiqarish uchun model shu ishlab chiqarish korxonasi buyurtmasi asosida eskizlar to'plami chizib tayyorlanadi. Bunda shu korxonaning hohishi, xom ashyosi, jihozlari va shart-sharoitlari hisobga olinadi. Bu eskiz va modellarni tasdiqlash vaqtida shu korxonaning ma'sul vakili qatnashadi. So'ng kichik seriyada ishlab chiqarish korxonaning o'zida ishlab chiqarilib, o'ziga tegishli savdo do'konida aholi talabi o'rganiladi. Bu ikki xil yo'nalishda olib boriladigan ishlar 3 xil bosqichda bajariladi:

1. Badiiy modellash bosqichi.
2. Loyihalash bosqichi.
3. Texnik modellash bosqichi.

Har qanday buyumni tikishga, ya'ni uni bichishga, unga texnologik ishlov berishga kirishishdan oldin birinchidan, uning badiiy loyihasini, sodda qilib aytilganda, eskizini yaratish kerak - bu bosqichga badiiy modellash deyiladi. Ikkinchidan, asosiy konstruksiyani, ya'ni asosini hisoblash va chizish kerak, buni konstruksiyalash deyiladi. Uchinchidan, hisoblashlar va maket yasash yo'li bilan taxlamalarni, burmalar, koketkalar, cho'ntaklar, qirqmalami va hokazolarni ishlab chiqish kerak — bunga texnik modellash deyiladi.

Bu ishlarning birinchi qismini odatda rassom-modelerlar bajaradilar. Ular modelning rangli eskizini gazlamaning xususiyati, gavdani turi, faslga, kishining yoshiga, kiyimning bezaklariga e'tibor berib chiziladi.

XULOSA

Ateleda bichiqchining o'zi modeler-rassom bilan loyihachining ishini bajaraveradi, u texnologik jarayonning hammasini ham biladi, lekin texnologik jarayonni ko'klovchi, qo'l ishlarini bajaruvchi, motorchi, dazmolchi degan maxsus ustalar bajaradilar. Uy sharoitida rassom ham loyihachi ham, texnolog ham bir odamning o'zi bo'ladi. Shuning uchun ishning barcha bosqichlariga — model tanlash va yaratishga, hisoblashga, bichishga va ishlov berishga - to'la ma'lumot bilan qarash kerak.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Г.К.Хасанбаева. "Кийим моделни ишлаш ва конструкциясини тайёрлаш". Тошкент. Укитувчи. 1990 йил
2. А.П.Рогова. "Эркалар ва болалар устки кийим инни конструктория-лаш асослари". Тошкент. Укитувчи. 1988 йил.
3. А.П.Шершнева. "Основы конструирования женской и детской одежды". Москва. Легпромбытиздат. 1982 г.
4. Г.В.Скачкова, Л.В.Мартопляс. Школа кройки и шитья на дому. Минск. "ХЭЛТОН" 2000 г.
5. Е.В.Киреева. "История костюма". Москва. "Просвещение". 1976 г.
6. Е.Б.Коблякова. "Основы конструирования одежды". Москва. "Легкая индустрия". 1980 г.